

de svare dertil; Ja, det er dog os selv, som nærmest maa afgjøre, om vi have Godt af at faae Laan eller ikke; at det altsaa skulde være nationaløkonomisk urigtigt, at fattige Folk, som have Eiendomme, vel at mærke, faae Laan i dem, og at man skal søge at forhindre det, det tror jeg ikke, man er berettiget til at sige. Den Opfattelse, at man siger, at det, at faae Laan, er en Ulykke for Husmændene, accepterer jeg aldeles ikke. At de skulle bruge Pengene daarligt — ja, maaske, det er jo muligt; men Herregub, den Slags Menneſter have ogsaa Livsfor nødbeheder. Jeg tror netop, at disse fattigere Folk, som faae faste Laan, derved, at de vide nøiagtigt, at det og det skulle de betale, ere langt bedre stillede, end naar de gaa med løs Kredit, om jeg saa maa sige, og faae kortvarige Laan og skulle betale høie Renter for nye Laan, hvilket er en meget yndet Fremgangsmaade hos de Folk, der agere med den Slags Menneſter. Jeg kender den Slags Folk, der gaa hen og faae et Laan paa 100 Kr., som de maa forny en Gang om Aaret; det koster altid Lidt paa forskjellig Maade. Jeg skal derfor gjøre gjældende, at det ikke kan være til Husmændenes Skade, at vi skaffe dem faste Laan. — Det erede Medlem udtalte sig overordentlig anerkjendende om Loven og den smukke Tanke, hvormed den var givet; men det erede Medlems Udtalelser fik et andet Relief ved Slutningen af hans Foredrag. Han sagde nemlig, at det, som Loven gaar ud paa, er, at give Husmændene eller de mindre Landeieendomsbesiddere, som jeg hellere vil kalde dem, Afgang til at faae billige Laan. Her udtalte det erede Medlem sig meget stærkt mod den Omstændighed, at Staten ikke vilde gjøre det Samme for Indfidderne, for den besiddelsesløse Arbeidsklasse, om jeg saa maa sige, som for Husmændene. Jeg synes, at denne Parallel er aldeles uholdbar. Her er kun Tale om at yde Laan med Sikkerhed. Hvorledes kan man nu sammenligne det med at give Understøttelse til den besiddelsesløse Klasse af Samfundet. Det forstaar jeg aldeles ikke. Det er nu saadan en Uttring, der, naar den tastes ud, ligefrem sætter ondt Blod, om jeg tør sige det; men der er ingen Mening i den efter min Formening, — jeg beder om Forlabelse — det er der ikke. (Breinholt: Maa jeg bede om Ordet?) — Altsaa det erede Medlem mente, naar man ikke vil gjøre det Samme for begge, naar Staten ikke vil forære Indfidderne Penge, maatte den heller ikke hjælpe Husmændene til Laan. Det tror jeg ikke, jeg behøver at opholde mig længere ved.

Derneft var der en anden Indvending, som det erede Medlem havde mod Loven, idet han sagde, at Husmændene paa Kjøbstadsjord vare udstødte af Loven, og at Husmænd med 2 a 3 Røer ligeledes vare udstødte af Loven; det er et stærkt

Udtryk at bruge, men lad os blive staaende derved. Hvad Husmændene paa Kjøbstadsjord angaar, da vil jeg nødig bruge dette Udtryk; det er en Betegnelse, der ikke er gængs, den anvendes ikke; vi have ikke Husmænd paa Kjøbstadsjorder. Der bo vel en Del af Kjøbstadens Befolkning derpaa, men de betegnes ikke saaledes. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa — det er tidligere udviklet tilstrækkeligt — hvorfor der var Betænknelighed navnlig fra Regeringens Side ved at medtage de smaa Kjøbstadeieendomme; men jeg skal blot minde om, hvad jeg yttrede ved Sagens forrige Behandling, at det, at man ikke mod Regeringens Modstand kunde faae Husmænd i Kjøbstæderne, for at bruge det Udtryk, med ind under Loven, ikke er en tilstrækkelig Grund til at sige Nei til den store Kreds af Landeieendomsbesiddere paa Landet og dem, fra hvem Bevægelsen er udgaaet, og som have ønsket en Kreditforening af den her foreslaaede Slags, og til at sige, at saa skulle de heller ikke have Noget, saa skulle de ingen Laan have, saameget mere som det, man sige hvad man vil, er en given Ting, at disse Smaafolk i Kjøbstæderne, navnlig de, som bygge Smaahuse paa Kjøbstadens Jord, altid have meget let ved at faae Laan. Det bliver nye Eiendomme, og de faae saagodt som altid Laan fra de lokale Pengeinstituter. (Carl Møller: Nei!). Men, siger det erede Medlem, det er endnu meget værre, at man har udstødt Husmænd med 2 eller 3 Røer. (Breinholt: 1 Rod!). Sa. med 1, 2 eller 3 Røer. Ja, det kommer naturligvis an paa Eiendommens Værdi; men man maa dog sige, at et Sted skal der være en Grændse, og naar man spørger, hvorfor Grændsen er sat her, er den ganske naturlig sat der, fordi en af Bevæggrundene til Loven er, at de bestaaende Kreditforeninger ikke ville laane saa smaa Summer ud. Det er en af Hovedgrundene. Naar vi altsaa komme dertil, at de bestaaende Pengeinstituter laane ud, veed jeg ikke, at man paa noget Sted bedre kan lægge Grændsen. Jeg synes altsaa, at det er et strengt Udtryk at bruge, at man vil udstøde Nogen af en vis Klasse af Samfundet. Det er slet ikke Lovens Tanke. Det erede Medlem udvilede nøiagtigt, hvorledes Grændsen for Husmandsstanden paa den ene Side var Indfiddere, og paa den anden Side fra oven af var Gaardmænd. Sprogbrugen er forskjellig, thi vi have ogsaa Parcellister i visse Dele af Landet eller Boelsmænd, og det er en ganske særegen Klasse; men det er nu det Samme. Tanken er blot den, at de, hvis Eiendomme ere saa smaa, eller hvis Duffer gaa ud paa Laan af saa smaa Summer, at de ikke kunne faae dem i de nu bestaaende Pengeinstituter, vil man komme til Hjælp, saa der er ingen Grund til særlig at tro, at man har villet Nogen til Livs, fordi de have to Røer, fremfor naar de have